

WAAROM VORDERT DE MENS ESOTERISCH ZO MOEILIJK?

Het is eigenlijk meer een vraag dan een onderwerp, maar ik wil proberen er een klein beetje licht op te werpen. Ik hoop, dat we daarin zullen slagen.

Kijk eens, heel veel mensen willen esoterisch vorderen en verdiepen zich dus alleen in hun innerlijke waarden. Maar hoe kun je je eigenlijk in innerlijke waarden verdiepen, als je niet eerst weet wat je bent?

Ik wil u herinneren aan een heel mooi gezegde:

"De kennis van je "ik", dat is de kennis van de grenzen van de buitenwereld."

Dat klinkt misschien een beetje eigonaardig, vooral omdat er altijd zo wordt gezegd: Ken uzelve; dring door in uzelve. Maar er zijn grote gebieden in het "ik", die je eenvoudig niet kunt leren kennen. De mensen vergeten dat heel vaak. Ze stellen zich voor, dat ze door na te denken en te mediteren een openbaring krijgen, die ze verstandelijk kunnen verwerken; en ook dat is natuurlijk onmogelijk. Je kunt de eeuwigheid nu eenmaal niet met je verstand en met woorden verwerken. En in zekere zin ligt hierin reeds het antwoord op uw vraag. Maar aangezien ik er een onderwerp van mag en moet maken, zou ik toch ook graag even een paar andere kanten ervan belichten.

Wanneer u leeft, dan kunt u natuurlijk alleen naar buiten toe leven. U beseft dan eigenlijk niet wat hetgeen u doet voor u betekent of kan betekenen. U hecht eraan ook geen betekenis. Dan hebben we dus de mens, die ondergaat; die op zijn manier wel kan haten en kan liefhebben, maar die van binnen eigenlijk koud en leeg blijft. Het is een mens, die door zijn hartstochten wordt gedreven, door de gebeurtenissen wordt opgejaagd en die eigenlijk in zich toch ook weer laks is, want hij doet het alleen voor zichzelf. Die mens heeft geen problemen, maar hij weet ook niet wat esoterie is en het is een grote vraag, of hij er veel bewustwordingswaarden uit zal halen.

Wanneer we te maken krijgen met een mens, die in zijn leven langzamerhand (soms in vele levens) heeft geleerd dat het uiterlijk leven in overeenstemming moet zijn met het innerlijk leven, dan komen we al een schrede verder; want deze mens gaat dus niet meer uit van het standpunt: Ik wil in die buitenwereld alleen maar hebben wat voor mij prettig is en ik wil er mijn plezier hebben, maar die stelt ook wel degelijk: Wat ik van binnen ben, dat wil ik in die wereld vinden. Dat zijn de mensen, die - zij het dan wel figuurlijk - op kruistocht uitgaan. Ze zoeken overal in de wereld naar het antwoord op zichzelf. En misschien dat dit ook nog wel erg exoterisch lijkt, maar dat is het begin van de esoterie. De mens, die het antwoord op zichzelf in de wereld zoekt, moet eerst aanvoelen - ook al omschrijft hij het verstandelijk misschien niet - wat hij is.

Zo is elk zoeken naar een grotere harmonie met de buitenwereld in zekere zin ook esoterie. Want wanneer je die harmonie wel vindt, dan toont de buitenwereld je wat je zelf bent. En wanneer je een fout maakt - wat ook kan voorkomen - wanneer je een verkeerde greep doet, dan merk je aan die buitenwereld plus je eigen reacties dat het niet past bij je wezen.

Natuurlijk lijkt dit een beetje een "happy go lucky" methode? Zo iets van: het past bij me of het past niet bij me en dat ben ik dan, maar dat is eigenlijk geen antwoord. U moet niet vergeten, dat esoterie op zichzelf geen wetenschap is. Men heeft er heel veel systemen voor ontwor-

pen en al die systemen vertellen u precies van deze sfeer en van gene sfeer; dan zul je dit bereiken en dan zul je dat bereiken. Maar dat is algemeen. Dat is precies hetzelfde als een advertentie, waarin staat dat u binnen 4 weken piano kunt leren spelen. Tot op zekere hoogte is het waar. Maar dan moet u in de eerste plaats wel een zeer begaafd iemand zijn; in de tweede plaats moet u belangstelling hebben voor piano; en in de derde plaats moet u reeds voldoende vingervlugheid hebben, dan kan zo'n systeem u in 4 weken leren piano spelen. En dan kunnen ze u in 4 weken Frans, Duits, Engels, Russisch, Japans of Chinees leren spreken, als de basis aanwezig is.

Een mens, die wordt geconfronteerd met die systemen, heeft altijd het idee: Ik schiet niet op; want er staat hier, dat als je eenmaal zo ver bent gekomen en je doet dit of je doet dat, dan zal er dat en dat gebeuren. Bij mij gebeurt het nog niet, dus ik schiet niet op. Dat komt nog veel sterker tot uiting, omdat juist degenen, die dan zo erg behoefte hebben aan dat geestelijk, innerlijk weten, die grotere zelfkennis, dat groter innerlijk contact met God, geneigd zijn om alleen naar boven te kijken.

Nu weet ik niet, of u wel eens een bergpad bent opgewandeld? Als je nu maar niet omkijkt en je blijft maar doorlopen, dan zeg je op den duur: "Hè, het lijkt, of ik niet opschiet, die top is nog zo ver."

Maar draai je je eens om, dan kom je met grote ontsteltenis tot de ontdekking dat een ezelpaadje je al zo hoog boven het dal heeft gebracht, dat je bang begint te worden om uit te glijden met het idee: dan kom ik te snel beneden en daar kan mijn karkas niet tegen.

De esoterie is eigenlijk precies hetzelfde. Je klimt; maar je klimt geleidelijk. Het is niet de plotselinge hemelvaart. Het is het langzaam, stukje bij beetje vorderen. En omdat het doel zo hoog is, lijkt het altijd zo ver weg en juist daarom zijn er altijd mensen, die zeggen: "Ik wil een kortere weg. Ik wil direct resultaat." Zo iets van instant-bewustzijn: neem een beetje poeder van begrip, de woorden lossen op en u hebt het volledige bewustzijn. Dat bestaat niet. Je moet geduld hebben. En dat geduld impliceert ook, dat je als esotericus je eigenlijk niet moet afvragen, of je vordert, maar dat je moet streven. Want blijf je kijken naar het doel dat voor je ligt, dan word je moedeloos, omdat het zo ver weg is. Kijk je terug naar de afstand, die je hebt afgelegd, dan word je zo verwaand, dat je denkt dat je wel kunt gaan rusten. Je valt in slaap en als je wakker wordt, moet je opnieuw beginnen.

Ik hoop, dat ik daarmee dus heb duidelijk gemaakt waar eigenlijk de knoop zit. Het punt, waarom het in de esoterie gaat, is niet de wonderlijke manifestatie in uzelf; die kan plaats vinden, ze is voor bepaalde fasen normaal, maar dat wil niet zeggen dat ze noodzakelijk is.

Verder moet u er rekening mee houden dat de esoterie op zichzelf (het kennen van jezelf dus) eigenlijk een poging is om de hele cosmos te kennen. En wanneer u nu een sterrenkaart begint te bestuderen en probeert elke ster daarop te kennen, dan zult u ontdekken dat dat haast onmogelijk is. Het menselijk verstand is niet in staat zoveel verschillende eenheden uit elkaar te houden en dat allemaal precies te weten; en dat is alleen nog maar een sterrenkaart. Op die sterrenkaart staat misschien maar een tiende van het aantal sterren, dat er in het heelal is.

Uw innerlijke wereld is ook een cosmos, een soort heelal. Daarin zit vanaf het begin der tijden alles aan herinneringen en aan belevingen. Daarin zit het bewustzijn van het vertoeven in ik weet niet hoeveel sferen, van contacten met groepsgeesten, rassengeesten, geleidegeesten, geestelijke leraren en dat alles tezamen vormt het "ik".

Natuurlijk, je kunt het "ik" vereenvoudigen. Maar als je niet eerst weet wat alle sterren betekenen, kun je van je sterrenkaart ook geen kaart maken, waarin je a.h.w. drie-dimensionaal met je gedachten kunt werken. Dus: zo en zo zijn de cosmische stromingen en de stofwolk, die ik

daar zie, zal dus die weg nemen; en daar zie ik een cosmische storm aankomen (een magnetisch veld dus met fijne materie) en die zal die kant uitdrijven, want zo liggen de sterren en dus zo de stroming. Dat kun je niet. Je moet eerst alle onderdelen kennen; dan moet je de samenhangen kennen en dan kun je het overzicht verkrijgen. Uit het overzicht plus de samenhangen kun je het totaal van de ontwikkelingen beschouwen en dan pas ken je de eigenschappen van het geheel.

En dat is voor je innerlijk precies gelijk. Je denkt soms, dat je heel ver gevorderd bent. Als ik hier tenminste ook uit mijn eigen ervaring moet putten, dan zijn er ogenblikken dat je zegt: Nu sta ik toch aan de grens van een inwijding. Nú moet het komen; het wonder zal komen; nú zal er een stem spreken. Ik weet: ik heb een taak, mijn leven heeft zin en ik voel God in mezelf, ik heb een moment gehad van diepste vreugde, nú gaat het gebeuren!En dan gebeurt er niets.

Waarom dat niet gebeurt? Ja, kijk eens, wanneer er één regendruppel valt en u houdt er een pan onder om haar vol te maken, dan lukt het niet. De regen heeft een algemene val; u kunt niet bepalen door die ene druppel: hier komt al het water. U kunt nooit zeggen: Hier in mij is God. God is in het totaal van mijn wezen, zeker. Maar je kunt niet precies zeggen wáár. Ik moet a.h.w. maar afwachten, want nu vind ik Hem op dit terrein, dan op dat. Soms ligt God voor ons haast in de materie: het opgaan van de zon, een goede daad die je hebt gesteld en de vreugde daarover of het beleven van iets. Dan sta je heel dicht bij God. Dan zijn er natuurlijk (u excuseert me) verdroogde zuurpruimen, die zeggen: "Dat is materie, dat is van de duivel." Maar het is net zo goed God, want God leeft overal. En het volgend ogenblik vind je diezelfde God en diezelfde kracht ergens in een meditatie. Soms vind je Hem eigenlijk onbewust; dan slaap je en weet je niet eens waar het vandaan komt, maar ineens is dat licht er. Dan te zeggen dat dat het gevolg is van een systeem, ja, dat lijkt me net zo dwaas, als te zeggen dat, wanneer iemand hard genoeg loopt, hij alle regendruppels van een regenbui in één pannetje kan opvangen. Dat gaat eenvoudig niet. Er is een gedeelte bij van "je moet het nu maar nemen, zoals het komt"; en daarbij heb ik dus het aspect van de veelvuldigheid van de goddelijke openbaring, waarin het "ik" zichzelf in een flits erkent, zonder een overzicht over zijn eigen geheel of zijn eigen relatie met de wereld te hebben.

Nu is er echter een tweede punt bij, dat misschien nog veel pijnlijker is voor een hoop mensen.

Er zijn perioden dat alles duister is, dat het lijkt of niets gaat, dat je je zin niet krijgt en dat is zowel geestelijk als stoffelijk. Stoffelijk kan het betekenen, dat elke tram voor je neus weggrijdt; dat de kruidenier dat artikel, dat jij wilde hebben, net uitverkocht heeft; dat de groenteboer te duur is met die ene soort groente, die je vandaag zou willen eten enz.

Geestelijk kan het betekenen, dat je - wanneer je wilt mediteren - geen concentratie-vermogen hebt en dat - wanneer je je bezighoudt met het Hogere - alleen het duister naar voren komt. En dan zeggen de mensen heel vaak: Dat is dan toch een periode van onbewustzijn; dan heeft mijn pogen dus niet tot resultaat gevoerd en mijn slagen, dat ik mij voorstelde, is haast onmogelijk. Ook dat is niet waar. Want die tegenslag, dat duister, zo goed als het licht, hebben beide hun zin.

Wij zijn innerlijk cosmos. En nu weet ik wel dat we zeggen: We zijn innerlijk licht, goddelijk licht, goddelijke liefdekracht enz., maar een heelal kan niet bestaan als er geen verdeling is van licht en duister. In onszelf zijn er tegenstellingen en we beseffen dat niet. Maar die tegenstellingen brengen we tot uiting; en in alle ideeën die we opnemen - tot zelfs in ons pogen om goed te zijn of slecht te zijn - zullen we die tegenstelling ergens zoeken en openbaren.

Nu zijn er tijden, dat de mens voortdurend het duistere element ontmoet. En in plaats van te beseffen, dat dat een bereiking is - want dat alleen daardoor licht waarde heeft, dat alleen daaruit zijn nieuwe actie, zijn nieuwe gedachten, zijn nieuwe vorm van meditatie zich kan kristalliseren - wordt hij neerslachtig. Hij zegt dan: Het gaat me niet goed. Verder zegt die mens: Ik probeer nu alles zo goed te doen en het loopt altijd verkeerd. Ik heb altijd tegenslag. Mijn beste pogen wordt een mislukking. Waar blijf ik? Wat is dan die innerlijke bewustwording van mij? En hij begrijpt niet, dat hij er middenin zit.

En nu even de techniek, de deftige theorie. Dit was zo'n beetje een poging tot esoterie in hemdsmouwen; nu zullen we een frack aantrekken, dat staat beter.

Esoterisch gezien, is het voor de mens niet belangrijk wát er gebeurt, maar alleen hoe het gebeurt. Het is niet belangrijk voor hem wat hij beseft, maar alleen dát hij beseft. Het is niet belangrijk wat hij erkent, maar dát hij erkent. Want de esoterie (de weg tot innerlijke bewustwording, tot innerlijk contact met het Hogere) is niet gebaseerd op waarde maar op ervaring. De ervaring nu moeten wij natuurlijk in een voor ons aanvaardbaar patroon samenbrengen. Maar wie alleen innerlijk leeft en denkt en daaraan geen uiting geeft, heeft iets dat geen vrucht kan voortbrengen. Dit is de steriliteit van een gedachte, die nooit wordt verwerkt. Zij kan in andere werelden volkomen reëel zijn, uw gedachte kan in een sfeer tot een gestalte worden, die bezield uittrekt, maar uw bewustzijn erkent het niet. Voor het bewustzijn is alleen de gedachte vruchtbaar, die wordt omgezet in de daad, hetzij positief of negatief.

Wanneer ik iets in mij erken, dat ik onaanvaardbaar vind, dan moet ik het geheel terzijde stellen; en wel door niet alleen het tegengestelde te denken maar ook het tegengestelde te doen.

Wanneer ik in mij een gedachte erken, een beeld, waarvan ik voel dat het toch ergens deel is van mijn wezen, dan zeg ik: Ik erken dit, ik bevestig dit metterdaad; maar niet als een deel van uiterlijkheid maar als een deel van mijzelf. Ik zoek in mijzelf. Een veel gebruikt beeld voor het eerste terrein van het innerlijk, waar je doorheen moet, is de jungle.

Nu kun je dat op verschillende manieren doen. Iemand, die de jungle weleens heeft gezien, weet dat er in het oerwoud soms twee of drie leeflagen zijn. Ergens is de vergroeiing van de toppen en de takken zo dicht geweest, dat er dood hout op is gevallen, er is humus gevormd en er is een hele plantengroei ontstaan. Zo kun je dus langs een stam omhoog klimmen en in een nieuwe wereld terecht komen met haar gevaren, eigen mogelijkheden, een eigen leven. Toch is dat alles hetzelfde oerwoud. Menigeen denkt, wanneer hij een bovenlaag heeft bereikt, dat hij in een nieuw woud staat. Dat zijn altijd degenen, die duvelen dan weer door een put naar beneden. Zij verliezen de esoterische realisatie, de innerlijk juiste bewustwording, omdat zij in de wildernis van hun eigen wezen menen, dat zij - wanneer het een beetje lichter en zonniger lijkt - hoger staan, dat het gevaar van de jungle is overwonnen.

U zult dus begrijpen dat iemand, die aan esoterie doet, zo nu en dan wel eens het gevaar loopt zichzelf heel erg te bedriegen. De jungle is gebouwd uit de wereld. Wanneer je zou denken aan grote vleesetende planten, die daar een groot gevaar zijn, aan insecten, aan giftige planten met stekels en doorns, dan zou je zeggen: Ja, de jungle is gevaarlijk. Nu worden die vleesetende planten, de giftige maar ook de voedzame en de goede, zelfs de insecten, de slangen en alles wat er meer is het gevaar, maar ook het goede van het oerwoud, gevormd door de wereld waarin je leeft. Dus niet ú vormt die jungle maar de manier, waarop die wereld zich in u aftekent. Als er b.v. twee dingen zijn, die sterk op elkaar lijken, dan word je daardoor weleens bedrogen. Zo zijn er - zoals u misschien weet - sommige insecten of slangen, die op een heel wat gevaarlijker

soortgenoot lijken, maar op zichzelf onschuldig zijn; zoals in Nederland b.v. de ringslang helaas wel eens voor een adder wordt aangezien.

In onszelf is het "ik" gebonden aan een bepaalde reeks belevingen. Daaraan kan men niet ontkomen. Oorzaak en gevolg (zo u wilt karma), de wetten van evenwicht en van harmonie, van eigen bewustwording en van compensatie alle tezamen hebben gezegd: Wij moeten dit en dat doormaken; en dat betekent, dat we in die innerlijke jungle niet alleen een bepaald pad volgen, maar dat we daarop ook bepaalde hulpmiddelen of voedingsmiddelen nodig hebben.

Wanneer we nu kiezen, dan vinden we b.v. liefde en eigenliefde vlak naast elkaar. Eigenliefde is gevaarlijk, ze is giftig. Ze maakt de mens onbewust van alles, wat er rond hem is. Liefde daarentegen is één van de grootste krachten, die er in het Al bestaat, één van de voor de ziel meest voedzame elementen. We vinden bij wijze van spreken de illusie van goedheid naast het volbrengen van het beste. Wie het beste zoekt dat hij zich op dat ogenblik kan voorstellen, voor zich en voor anderen, die handelt altijd ideaal, die doet het beste. Maar degene, die goed wil doen, legt het goede op aan zichzelf en aan anderen, hij is daarvoor niet bekwaam en wordt zo verslonden door dat goede; het goede maakt hem tot slachtoffer van zichzelf.

Zo vinden we dus in die jungle duizend-en-één verschillende gevaren en mogelijkheden; en elk bestaat uit een tegenstelling. Wij vinden soms een rustplaats, een soort pasanggrahan; een rustoordje, een klein tempeltje waar we een ogenblik stil kunnen zijn. En dan denken de mensen heel vaak: Wanneer ik een rustplaats heb bereikt in de jungle, dan ben ik er, want nu is alles goed. Er wordt even voor me gezorgd, alles valt mee. Van binnen ben ik blij, ik heb ineens een veel scherper inzicht in alle dingen. Maar ook dat is niet waar. Het is een rust; niet een bereiking in de zin van een blijvend bestaande toestand.

Zolang u in de stof leeft, wordt een groot gedeelte van uw weg bepaald door het verleden, door eigen reacties, door misvatting, door verkeerd begrip en - mag ik dat erbij zeggen - ook door de verkeerde eisen, die men aan God, de wereld en zijn medemensen pleegt te stellen. Het resultaat is, dat het menselijk leven wel rust kent, het kent wel ogenblikken van vrij uitzicht op de hogere wereld, maar je keert altijd weer een beetje in de innerlijke jungle terug. We gaan van verwarring naar verwarring. We moeten steeds weer voorzichtig een pad zoeken tussen de vele belevingen, mogelijkheden, stellingen en emoties. Pas dan krijgen we te maken met een werkelijke esoterische realisatie.

Ja, ik kan me voorstellen dat iemand, die denkt dat een jungle zo iets is als een park met mooi aangelegde paadjes, waar je op de juiste tijd fonteinen, bankjes en eventueel nog gidsen met uitleg ontmoet, teleurgesteld is. Die zegt: "Ik kom niet vooruit."

Waar is uw maatstaf, waarmee u dat wilt beoordelen? Waar is uw maatstaf, waarmee ge wilt beoordelen, of zelfs deze wereld al dan niet vooruit gaat? Hoe wilt ge werkelijk en definitief weten, of iets in de wereld nu naar uw huidig inzicht goed of kwaad gaat betekenen? U heeft als maatstaf niets, dat werkelijk hanteerbaar is. Uw beste bedoelingen van vandaag zijn de ramp van morgen; en dat wat u vandaag totaal verkeerd hebt gedaan, blijkt morgen de grootste zegen te zijn. Je kunt de waarheid niet overzien. U bent nog niet zover, dat u de sterrenkaart van het leven kunt lezen.

Nu zeggen de mensen: "Maar God dan?" Wel, God is boven onze jungle als de zon. Hij bereikt zo hier en daar zelfs het laagste vlak en dan kunnen we ons erin koesteren. Ja, kom je op een hogere leeflaag terecht, dan is dat natuurlijk prettiger en beter, want op die hogere leeflaag is meer licht, maar er is ook meer gevaar. God is de zon, God is alom tegenwoordig. Maar God is niet identiek met de jungle, waarin we dwalen.

God is niet de sterretjes, die we zien en de cosmische stromingen, die we op een sterrenkaart kunnen berekenen. God is niet een vaste waarde. God is de ruimte, waarin het geschiedt. God is het licht, waarin alles kenbaar wordt. Die God bereikt ook ons, maar zodra we Hem willen aanpassen aan ons idee van de jungle, dan vragen we van God niet dat Hij het licht is, waarin we onze weg kunnen vinden, maar we vragen van God dat Hij onze weg wordt. Hij moet voor ons niet alleen de weg zijn, Hij moet bovendien onze gids zijn en als het even kan, dan zouden we Hem ook nog willen zien als de draagstoel, waarin we naar het doel kunnen worden gedragen.

Kijk, dat is een misvatting. Esoterisch ontmoeten wij God steeds op onze weg. Er zijn altijd ogenblikken van licht, van contact met het Hogere; en die op zichzelf zeggen weinig of niets omtrent het peil dat we hebben bereikt.

Ik hoop niet, dat u me kwalijk neemt dat ik het zo zeg: het beleven van het Hoogste op zichzelf zegt dus niets. Het is alleen de reactie op het Hoogste, de kracht die we eruit putten, de wetenschap die we eruit verkrijgen, die voor ons belangrijk is.

Dan wil ik nog wijzen op een aspect in de esoterie, dat ook heel vaak wordt vergeten.

De esoterie omvat niet alleen maar het innerlijk. Esoterie is niet alleen de kennis van je innerlijk, de erkenning van je "ik". Natuurlijk, dat is het doel, waarnaar we in de esoterie streven. Maar alles heeft een innerlijke betekenis. Zoals hier de woning, waarin u op het ogenblik bent, haar eigen sfeer heeft, haar eigen karakter en misschien ook haar eigen fouten, zo is dat overal. Alles heeft ergens een verborgen bestaan, een ander bestaan dan u direct uiterlijk ziet. En het zijn ook die krachten, die meetellen. Dat is een van de redenen, waarom je soms heel erg voorzichtig moet zijn. Een enkel woord, waarin je nu eigenlijk zelf helemaal niets ziet of wat je alleen maar beschouwt als een rechtvaardige uiting van je eigen persoonlijkheid, kan voor een ander een heel andere betekenis hebben. Wanneer je niet begrijpt, dat het niet gaat om wat het woord voor jou uitdrukt maar om de waarde die erin ligt in het contact met een ander, dan zul je je heel vaak vergissen en krijg je op je woorden helemaal niet de reactie, die je had verwacht en geeft de wereld geen antwoord, omdat je het woord verkeerd hebt gebruikt.

Als u een pan op de kachel of op het vuur zet om iets te koken, dan is dat allemaal heel mooi en heel goed, maar dan moet u er ook voor zorgen, dat de kooktijd juist is. U moet er voor zorgen, dat de pan past voor het soort vuur dat u gebruikt, anders brandt ze door of kookt ze niet snel genoeg. U moet zorgen dat de zaak aangepast is. Het is niet voldoende te zeggen: Hier heb ik een vlam en daar heb ik een pan en hier heb ik een gerecht, dus het kookt vanzelf wel.

De mens doet dat echter vaak. Hij beseft niet dat de betekenis, de achtergrond, de verbinding tussen het "ik" en het Al, uitgedrukt in alle voorwerpen, in alle personen, in alles wat je ontmoet, ook belangrijk is. Hij denkt dat hij het helemaal in zichzelf kan zien. Maar je bent niet alleen God, zoals Hij Zich in een taak, in een vaste lijn binnen de schepping openbaart in jouw wezen. Je bent ook diezelfde lijn, diezelfde taak in verbinding met het Al. Daarin heb je een zeer bepaalde betekenis; niet wat je wilt zijn, maar wat je volgens een cosmisch schema bent. En daarom kun je van de wereld niet verwachten, dat ze beantwoordt aan jouw wezen, maar moet je beseffen dat in alle dingen, die jij in de wereld hanteert, een dubbele betekenis zit: jouw intentie maar ook de betekenis voor die wereld. Kun je die betekenis voor de wereld niet bepalen, dan is dat niet erg, als je intentie goed is. Dan zul je daardoor voor jezelf beantwoorden aan het lichte, aan God. Als je dat lichte (dus God) echter gaat identificeren - zoals menigeen doet - met succes, met slagen, met erken-

ning, dan heb je het vaak averechts verkeerd gedaan.

De vraag is dus voor een groot gedeelte: wat wilt u in de esoterie? U kunt u niet als een eenzame cocospalm op een eenzame atol ergens in de Stille Oceaan van goddelijke kracht verheffen om te wiegen op de passaat. Dat gaat niet. U zou het wel willen, maar u kunt het niet. U bent verbonden met alles rond u. Wanneer u zo eenzaam probeert te staan, dan komt de stormwind; en net had u gedacht dat u van die heerlijke cocosnoten had voortgebracht, of u komt tot de ontdekking dat er alleen nog maar klappermoes beneden ligt. U meent zo veilig te staan in die grote verlatenheid en dan komt er een storm, die u ontwortelt en u spoelt weg met het water. En in plaats van een cocospalmenbos te worden van geestelijke bewustwording, bent u een ruïne en u weet niet waar de vruchten, die u hebt voortgebracht zijn gebleven. U vraagt zich af: waarvoor heb ik nu eigenlijk geleefd? Wat heeft het voor zin?

Kijk, dat is dus het niet-erkennen van de relatie, die er tussen het "ik" en de wereld bestaat. Het is niet alleen geestelijk, dat is net zo goed materiëel; want materiële en geestelijke waarden zijn - voor de innerlijke bewustwording althans - gelijkwaardig. Ik kan niet iets doen en er innerlijk bewuster van worden, als het niet wordt geleid door een gedachte. Maar ik kan ook niet denken en er innerlijk bewuster van worden, tenzij het weer met een actie, met een uiting gepaard gaat. Ik moet met mijn gehele wezen leven om in mijn gehele wezen het Goddelijke te erkennen en uit deze erkenning voor mijzelf het bewustzijn van mijn persoonlijkheid te vinden.

Als ik dat zo naga, dan zie ik heel veel redenen, waarom een mens meent dat hij esoterisch langzaam of misschien helemaal niet vordert; dat een mens protesteert tegen het leven en tegen alles in het leven.

Wanneer je in alle dingen jezelf zoekt, zul je niets vinden. Zoek je in alle dingen alleen het onbekende, dan word je overstelpt en je weet niet meer waar je naar toe moet. Maar zoek je in alle dingen het goede, het lichtende, het aanvaardbare, dan worden alle dingen rond je en alle gebeurtenissen in je leven als woorden, die zich langzaam samenvoegen tot een boek. Dan moet je het hele boekwerk in jezelf lezen en heb je dus het boek der openbaring gelezen, zoals het in jou geschreven staat; en dit kennende, kun je God erkennen, niet voor die tijd.

Ik geloof, dat ik daarmee het onderwerp wel zover heb afgehandeld. En ik merk ook dat ik van de techniek, die ik u heb beloofd, weinig heb terecht gebracht. Ik heb nu dus gesproken naar uw onderwerp en voor uw plezier. Mag ik het nu nog even voor het mijne doen? Dan ga ik nu voor mijzelf over esoterie spreken; en dat is heel wat anders.

Wat ik ben, staat vast in de cosmos. Ik kan mijzelf nimmer veranderen. Ik kan nimmer anders zijn dan ik ben geschapen. Het is voor mij niet mogelijk anders te leven, te denken, innerlijk of uiterlijk kracht te winnen of te ervaren dan volgens de maatstaf, die mij is ingeschapen toen ik uit de chaos het eerste bewustzijn won. Mijn wezen kan wel ongeveer gelijk zijn aan ongetelde andere wezens, maar ergens is het uniek, want het moet in het geheel op een juiste en bepaalde manier passen; het kan zijn eigen plaats daarin niet verwisselen met andere plaatsen. Ik ben deel van een geheel en heb daarin mijn plaats. Ik kan niet verwachten dat enig ander schepsel in de gehele cosmos precies aan mij gelijk zal zijn. Ik weet, dat de plaats, die ik bekleed in de grote werkelijkheid, afhankelijk is niet alleen van Gods wil maar ook van datgene, wat door Gods wil naast mij staat.

Er zijn rond mij invloeden, die nauw aansluiten bij mijn wezen. Het zijn persoonlijkheden, het zijn sferen, het zijn eigenschappen van een buitenwereld; het kan materie zijn, het kan de hoogste geest zijn, maar ik wordt erdoor begrensd. En deze dingen, die mij onmiddellijk beroeren, omdat zij de begrenzing van mijn wezen vormen, betekenen voor mij de extentie van mijn

bewustzijn over de grenzen van eigen persoonlijkheid en eigen mogelijkheid. Ik kan meer beseffen, ik kan meer kennen dan alleen mijzelf. Ik kan meer erkennen dan wat ik ben. Ik kan het geheel erkennen door dat te delen; wat met mij verwant is, wat mij begrenst, maar ik kan nimmer meer zijn dan dat, waartoe ik ben geschapen.

Wanneer ik dus in mijzelf zoek naar erkenning, dan zal die erkenning steeds tweeledig zijn.

Allereerst mijn eigen plaats, de begrenzing a.h.w., de vorming van mijn leven dat juist op déze wijze in de cosmos past en niet op een andere. In de tweede plaats: de erkenning van die cosmos; maar deze dan ook bewust en scherp onderscheidende van mijzelf, wetend dat ik niet kan leven, erkennen of denken wat in anderen leeft, maar dat ik van hun wezen datgene kan beseffen, wat voor mij daarin nog kan worden geopenbaard. Dus door mijn bewustzijn in twee delen te splitsen: het eerste gericht op de vervulling van mijn eigen wezen en de erkenning van mijn plaats in het geheel; het tweede echter op de erkenning van wat buiten mij ligt, kan ik in mijzelf een evenwicht scheppen. Daar, waar mijn innerlijke erkenning en bewustwording niet voldoet aan mijn behoeften, kan ik soms een aanvullend inzicht verkrijgen uit dat wat rond mij is, zolang ik niet tracht daaraan identiek te zijn, maar het slechts beschouw als een mogelijkheid om mijzelf nader te kennen.

Wanneer ik van hieruit de gedachtengang verder ontwikkel, moet ik stellen: In mijzelf ben ik als de tijd; want in mijzelf zijn vele fasen en mogelijkheden, soms schijnbaar met elkaar in strijd, aaneengerijd. Zolang ik elk deel van mijzelf als afzonderlijk beschouw, zolang ik meen dat het beleven van één ogenblik of het beantwoorden aan één deel van de schepping mijn wezen definiëert, zal ik worden verward door de voortdurende veranderingen, die zich in mij, in mijn denken, mijn leven en mijn gevoelen zullen afspelen. Ik zal daardoor mijn werkelijke taak niet erkennen en zal vaak lijden onder de verwarringen, die ik schep. Ik zal vooral op deze wijze aan mijzelf geestelijk en ook anderszins eisen gaan stellen, waaraan ik nimmer kan beantwoorden.

Wanneer ik echter besef, dat mijn wezen is als de tijd (vele schijnbaar strijdige en afzonderlijke delen samengevoegd tot één vloeiend geheel), dan kan ik mijzelf gemakkelijker aanvaarden, zoals ik ben. Ik ga beseffen, dat het niet de dimensies van een stoffelijk of een geestelijk bestaan zijn, die mij bepalen, maar dat het de samenvoeging van al deze dingen is. Hierdoor zal ik minder geneigd zijn te vragen naar een redelijk begrip, een alleen uit mijn wereld stammend concept omtrent mijn wezen en ik zal trachten dit te vervangen door een ervaren, dat niet wordt begrensd door redelijkheid, maar dat uit zich a.h.w. mijn wezen openbaart en in zich draagt het totaal van al wat ik tot heden reeds was.

De moeilijkheid, die ik verder vind, is de strijd die ik in mijzelf pleeg te ontketenen. Wanneer ik leef in een wereld, waarin vormen bestaan en ik verlang naar een wereld, waarin alleen licht is, dan moet ik nimmer trachten die lichtwereld tot werkelijkheid te maken in mijn vormenwereld. Want dit licht, dat mij zo begeerlijk lijkt, zal mijn wereld en mijn bestaan bedreigen door het in zijn componenten op te lossen; en dan blijft mij niets meer over, waaruit ik nieuw licht kan putten en ontstaat er voor mij slechts duister: Ik moet eerst mijn eigen wereld, mijn wezen erkennen en niet trachten meer te zijn dan ik ben. Maar ik moet trachten datgene, wat ik ben volgens mijn wereld, mijn besef van tijd zo intens, zo goed en zo volledig mogelijk te zijn. Elke strijd, die voortkomt uit de erkenning van begeren, van angst, van dogmatische of filosofische stellingen en de werkelijkheid, is eveneens een voor mij belastende factor. Er ontstaat een schuldbeustzijn. Ik zal mijn innerlijke erkenningen afremmen, omdat ik meen dat ze verkeerd zijn; of ik zal een uiterlijke beleving en bevestiging afwijzen, omdat ik deze niet als goed kan zien. Maar ik ben in de eerste

plaats. Mijn innerlijk wezen is. Zolang mijn innerlijk wezen antwoordt, behoef ik mij dus niet te bekommeren om een verdere maatstaf. Ik behoef niet zorgvuldig af te wegen wat ik ben of zal zijn. Ik dien mijzelf te zijn; maar mijzelf volgens de wijze, die voor mijn wereld en mijn wezen met het licht overeenstemt.

Ik kan niet iets vervalsen of iets in het duister doen; daaraan ga ik ten onder. Ik kan echter wel mijn wezen en leven tegen alle - zelfs door anderen erkende - godsdienstige, cosmische, wereldse regels invullen en toch goed zijn, wanneer ik dit voor mijzelf erken. Mijn innerlijke bewustwording is niet gebaseerd op de uiterlijke regel of wet van de wereld, waarin ik leef of de eventuele mogelijkheden of wetten van een wereld, die ik eens zal betreden. Zij is gebaseerd op de erkenning en de eigenschappen van mijn persoonlijk wezen; en in dit wezen moet een overeenstemming bestaan tussen mijn streven (dat is dus ook in zekere zin vaak mijn begeren en mijn angst), mijn innerlijk geloof en mijn erkenning van de innerlijke continuïteit. Daarom zal in het esoterisch streven de overgang van het een tot het ander zonder meer vaak gevaarlijk zijn.

Wanneer ge stoffelijk leeft en ge moet dit ineens onderbreken zonder overgangperiode, dan betekent dit een zodanige belasting, dat ge vaak in een waanwereld terecht komt, waarin ge ook uzelve miskent en zo wordt misleid. Wanneer ge als mens leeft met bepaalde eigenschappen en mogelijkheden, dan betekent het dat die eigenschappen en mogelijkheden door het gehele leven van het begin tot het einde een rol zullen spelen en dat niet buiten deze eigenschappen, maar juist in en met deze eigenschappen de bewustwording wordt gevonden.

Wanneer in mij een geloof leeft, dat mijn wezen verzadigt, dan zal er toch een ogenblik komen dat ik iets anders wil. Dan moet ik niet trachten een totaal nieuw, een tegenstrijdig geloof te vinden, maar ik moet mijn geloof ontwikkelen tot iets nieuws. Ik kan niet van het geloof overgaan op de rede of van de rede op geloof, zonder uit te gaan van de grondwaarden van mijn bestaan.

Dit is innerlijk evenzeer waar. Leven en bewustzijn betekenen altijd de plaats vervullen, die je hebt in de cosmos, ongeacht hoe je leeft of hoe je bent; want dit is deel van het wezen dat God heeft geschapen. Je kunt niet anders zijn dan dat, wat God als mogelijkheid in jou heeft gelegd, dat deel is van jouw wezen en taak in de schepping. Je moet alleen proberen om het zo te doen, dat de vervulling van je wezen voor jou tevens een erkenning van het Hogere inhoudt. Dit is belangrijk! Als je dit niet beseft, dan ga je ten onder, omdat je alles wilt zijn behalve jezelf; omdat je alles wilt vervullen, behalve je eigen wezen en je eigen noodzaak.

Ik heb dit leren ervaren en ik heb dit moeten erkennen in vele levens; en langzaam maar zeker is in mij deze gedachte gerezen. Langzaam maar zeker heb ik dit cosmisch patroon erkend. Ik kan niet anders zijn dan ik ben, cosmisch, eeuwig. En alles, wat er in mij aan mogelijkheid, aan realisatie, ja, zelfs aan verlangen en wens bestaat, is ergens verknoopt met deze werkelijkheid: met dat wat ik ben. En nu moet ik alleen maar zorgen, dat dat in mij op een harmonische wijze verloopt, niets anders.

Esoterie is het scheppen van een innerlijke harmonie, waardoor niet het ene deel van het "ik" en het eigen leven het andere deel probeert te ontkennen of te ontlopen. Ik moet harmonie scheppen, waardoor in mij alle krachten en alle sferen en alle mogelijkheden, die tot mijn zijn, tot mijn bestaan behoren, één worden. Eén lichtende, werkelijke kracht; en pas wanneer ik die harmonie schep, ken ik mijzelf. Niet opgelegd of geforceerd door hier wat weg te halen en daar wat bij te maken, maar door wat ik ben en wat er in mij leeft samen te laten vloeien tot een eenheid kan ik mijzelf erkennen, kan ik God in mijzelf beleven.

Een ieder, die u vertelt dat esoterie het moeilijke pad is, heeft

tot op zekere hoogte gelijk. Maar als hij u dan vertelt, dat hij u schrede voor schrede dat pad kan en zal tonen, dan heeft hij ongelijk. Hij kan u de aspecten en eigenschappen van de esoterie tonen, inderdaad. Hij kan u de inwijdingsweg tonen, zoals die voor hem bestaat, de mogelijkheid tot inwijding, zoals die ergens is gelegen, maar hij kan nooit zeggen dat het úw inwijding, úw pad is.

Esoterie is het terugkeren tot de cosmische werkelijkheid van je wezen. Dat kun je alleen door dat wezen te beseffen en te vervullen, door in dat wezen de harmonie te scheppen en te handhaven, die noodzakelijk is.

Nu, daarmee heb ik ook dit deel van mijn betoog beëindigd. We hebben misschien nog even de tijd voor een slotwoord. Als u wilt, moogt u het zelf kiezen, anders improviseer ik het zelf wel.

De verzoening van de tegenstrijdigheden, die in het "ik" bestaan.

Wanneer ik slechts aan het hoofd geloof, verwerpende de voeten, die heel het wezen dragen, hoe kan ik het wagen om nog voort te gaan? En denk ik aan de voeten slechts, verwerp ik het hoofd, hoe kan ik ooit verstaan dat, wat ik ben?

Men spreekt van goed en kwaad, van duister en van licht, van noodzaak en de plicht en aan het zondig Al ontgaan.

Maar ben ik dan die dingen niet zelve en in alle tijd? Is deze tegenstelling, deze strijd, waaronder het eigen wezen lijdt, niet eigenlijk een waan?

Ik ben goed en ik ben slecht. Ik ben duister en licht. Ik ben zonde en deugd, ouderdom, jeugd. Ik ben vreugde en plicht. Ik ben lichtheid en last. En in mijzelve is het alles tezamen gepast tot een lichaam, dat - aan mij nog niet heel vertrouwd - de tempel is door mij in de cosmos gebouwd en deel van het grote heelal, van het zijn.

Waarom zou ik ontkennen wie ik ben en wat ik ben?

Waarom zou ik ontkennen al mijn dromen en zou ik schromen om mijzelf te zijn, wanneer slechts duister het licht niet in strijd ontmoet, zodat de gloed mij deert? Waarom zou ik niet zondig zijn, zo niet de deugd in zonde sterft? En waarom zou ik deugdzaam zijn, tenzij de zonde ook iets van de deugd beërft?

Er is geen scherpe scheidingslijn. Ik heb links, ik heb rechts, maar beide zijn een deel van een geheel en daaruit vloeit mijn wezen voort.

Een diepe toon, een hoge toon, tezamen deel van het cosmisch accoord, mijn zijn.

Ik ben misschien de wijn, getreden uit beleving van de eeuwigheden; maar ik ben ook de wijnstok nog, die hunkert naar de zon en uit de aarde zijn sappen put.

Ik ben misschien de ijdelheid; en toch ben ik het nut der tijd. Hoe zou ik dan mijzelf verdelen en strijdend met mijzelve spelen een hazardspel, dat ik niet begrijp: de krachten van de eeuwigheid?

Laat mij mijzelve zijn en staak de innerlijke strijd. Niet het laffe compromis, maar het eerlijk wel-beseffend; dit ben ik, anders niet. En zo het "ik" verheffend, totdat het één geheel zich vrij in het cosmisch zijn beweegt en in zichzelf erkennend niet slechts zichzelf ziet maar ook de Schepper, waaruit al en ook dit "ik" steeds leeft.

Tegenstrijdigheden in het "ik"? Wil mensen met elkaar verzoenen? Het zijn tegenstanders dan? Zijn de twee handen, die ik heb de vijanden, die ik - terwijl ze met elkander strijden - met zachte woorden moet geleiden, opdat ze eindelijk samengaan?

Ik heb licht en duister, goed en kwaad.

Ik heb God en duivel in mij misschien; en waarheid ergens en de waan. Maar deze zijn de handen, waarmee ik naar de werkelijkheid grijp;

mijn werktuig, waarmee ik kan beheersen dat wat ik ben, mijn doel, mijn taak. Waarom dan zouden handen strijden?

Waarom zou het lichte nemen wraak op het duister en het duister strijden, totdat het overwint het licht? Het is geen plicht om nutteloos gezamenlijk te strijden, maar om te grijpen naar de waarheid beide, naar een ervaren, het besef, erkenning, naar de wereld die daar buiten blijft. Daartoe zijn tegenstellingen gegeven: twee handen, waarmee het ego naar de eeuwigheid steeds grijpt.

En ik geloof, dat ik daarin de verzoening van tegenstellingen heb uitgedrukt.

Je kunt geen links hebben zonder rechts en geen rechts zonder links. Is het dan geen dwaasheid om die dingen met elkaar te doen strijden? Het is slechts het menselijk bcwustzijn dat zegt: Ik wil alleen rechts; en daardoor het rechtse verliest in een voordurende strijd tegen het linkse of omgekeerd.

Geloof me, alles in het Al heeft zijn zin, zijn nut en zijn mogelijkheid. Wanneer ik dit harmonisch beleef, zonder daaruit in mijzelf tegenstrijdigheid scheppen, maar het belevend als een deel van het heelal, beseffende dat het voor mij bepalend is en ook beseffende dat de band uit de wereld en met de wereld gedragen wordt door wat die wereld is en wat ik ben en niet alleen door mijzelf, dan kan ik bereiken. En dan kan ik bewust zijn en harmonisch - niet alleen innerlijk maar met alle sfeer en alle wereld - en kan ik misschien dat goddelijk ervaren vinden, dat menig-een ziet als de bekroning van een leven van streven en strijd, maar dat in feite slechts is: één lichte rustplaats in het oerwoud van het innerlijk, waaruit we streven naar God.

Vrienden, ik dank u voor uw aandacht en ik wens u allemaal verder een zegenrijke zondag toe.

:--:~:

